

Michiel Voet en Bram de Wever zijn respectievelijk postdoctoraal onderzoeker en professor aan de vakgroep Onderwijskunde aan de Universiteit Gent. De toepassing van Onderzoekend Leren in de klas is een van hun onderzoeksinteresses.

Verlangen naar ‘ouderwets onderwijs’ is misplaatst

Wie op 13/01 De Morgen las, zou bijna denken dat leraren tegenwoordig niet meer (kunnen) lesgeven. Met de koppen ‘Ouderwets onderwijs blijkt het beste’, en ‘Laat de leraar weer lesgeven’, worden de resultaten van een recente meta-analyse van onderwijskundig onderzoek ingeleid. Zo’n meta-analyse bundelt de resultaten van eerder onderzoek, om algemene uitspraken te kunnen doen over verschillende studies, en dus ook verschillende contexten, heen. Het onderwerp van de meta-analyse? Een onderwijsaanpak die bekend staat als **Directe Instructie**. Directe Instructie draait rond het idee dat je het meest leert wanneer instructie zorgvuldig gestructureerd wordt door een leraar. Het doel van deze leraargerichte aanpak is om stapsgewijs de competenties van leerlingen steeds verder te ontwikkelen. Het zal allicht niet verrassen dat de resultaten van de meta-analyse toonden dat Directe Instructie effectief bleek te zijn.

Leraren besteden een groot deel van hun onderwijsloopbaan aan het maken van lesvoorbereidingen. Geen enkele leraar zal dat ontkennen. De lesvoorbereidingen die ze maken, dienen om de beschikbare lestijd te structureren aan de hand van verschillende leeractiviteiten. Zo proberen ze om leerlingen geleidelijk aan naar de lesdoelen toe te brengen. Zo veraf is het model van ‘Directe Instructie’ dus niet. Integendeel, het is een belangrijk deel van het werk dat leraren vandaag de dag doen. Directe Instructie omschrijven als ‘ouderwets onderwijs’, dat dringend terug in ere hersteld moet worden, doet dan ook vreemd aan.

Dat is jammer genoeg niet de enige misvatting in het artikel. In eenzelfde adem wordt Directe Instructie loodrecht tegenover **Onderzoekend Leren** geplaatst. Onderzoekend Leren wordt daarbij omschreven als een aanpak die niet zozeer rond basiskennis, maar eerder rond nieuwsgierigheid van leerlingen zou draaien. Voorstanders van onderzoekend leren worden weggezet als naïevelingen, die te lijken geloven dat leerlingen vanzelf wel de belangrijkste inzichten in het vakgebied zullen ontdekken. Die voorstelling is ronduit verkeerd. In werkelijkheid structureren leraren ook bij Onderzoekend Leren

het leerproces van hun leerlingen. Onderzoekend Leren is een onderwijsaanpak die draait rond het oplossen van onderzoeksoopdrachten en authentieke problemen. In de 21ste eeuw worden complexe competenties, zoals het kunnen interpreteren van data, of doorzien van fake news, steeds belangrijker. Om die onder de knie te krijgen, is veel oefening nodig. Die oefening krijgen leerlingen door zelf aan de slag te gaan en onderzoeksoopdrachten te maken, waarin ze de complexe competenties moeten toepassen om vraagstukken in een vakgebied op te lossen. Het hoeft weinig betoog dat wanneer leerlingen zonder voorbereiding aan een onderzoeksoopdracht beginnen, het resultaat zal tegenvallen – een beetje zoals kinderen die zonder les of zwembandjes voor het eerst het zwembad induiken. Bij Onderzoekend Leren bestaat de rol van de leraar er dan ook uit om leerlingen instructies te geven waar ze mee uit de voeten kunnen, en tijdens het werk aan de onderzoeksoopdracht de leerlingen op te volgen en gepaste ondersteuning te geven. Onderzoekend Leren en Directe Instructie staan met andere woorden niet haaks op elkaar.

In het artikel wordt ten slotte beweerd dat Onderzoekend Leren volgens onderzoek niet werkt. Dat is een redelijk eenzijdige en selectieve interpretatie van het beschikbare onderzoek. Het PISA rapport dat in het artikel wordt aangehaald, toont inderdaad een negatieve samenhang tussen prestatie en blootstelling aan Onderzoekend Leren, maar waarschuwt tegelijkertijd dat deze samenhang moeilijk te interpreteren is. Iets verder in het rapport staat trouwens ook dat blootstelling aan Onderzoekend Leren positief samenhangt met het beter presteren voor wetenschap dan voor andere vakken. Verder, en minstens even belangrijk, verscheen in 2016 ook nog een andere meta-analyse van onderwijskundig onderzoekend, over Onderzoekend Leren. De conclusie was toen dat onderzoekend leren tot betere prestaties leidt dan klassieke docerende werkvormen, op voorwaarde dat –ook dit zal na het voorgaande allicht geen verrassing zijn- leerlingen voldoende ondersteund worden door de leraar.

De roep naar ‘ouderwets onderwijs’, dat afstapt van leerlinggerichte werkvormen zoals Onderzoekend Leren is dus misplaatst, en houdt eerder een verarming dan een verrijking van ons onderwijs in. Vandaag de dag is er immers meer dan ooit nood aan onderwijs dat inzet op de ontwikkeling van complexe competenties.